

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

7. szám.

IX. évfolyam.

1938. április 1.

„A német kormány a jelenlegi magyar-német határvonalat épp úgy sérthetetlennek tartja, mint Olaszország, Jugoszlávia és Szejc határait.“

Magyar szemmel nézve a nemzetközi politikának legérdekesebb eseménye a közelmúltban a magyar képviselőház külügyi bizottságának ülése volt, amelyen Kánya Kálmán külügyminiszter Magyarország álláspontját helyezte be a világesemények távlatába.

— A magyar kormány — mondotta a külügyminiszter — mindig azon az állásponton volt, hogy az osztrák-német viszályba való beavatkozása nem tartozhatik feladataink közé. Elsősorban azért nem, mert egy olyan problémáról volt szó, amelynek megoldása országunk hatalmi körén kívül esett és másodsor azért, mert megváltunk győződve róla, hogy esetleges beavatkozásunkat egyik fél sem látta volna szívesen.

Mi Magyarország álláspontja az Anschluss* végrehajtása után? Kánya így válaszol a kérdésre:

— Minthogy az alapvető nagy politikai kérdésekben számottevő eltérés köztünk és a német birodalom között nem áll fenn, sőt egyes problémákban teljes az érdekközösség, Magyarország a német birodalommal szemben eddig követett politikáját a megváltozott körülmények között is folytatni fogja, mint ahogy egyáltalában a magyar külpolitika nagy határozottsággal megszabott iránya a legutóbbi események után sem szorul módosításra.

*Anschluss = csatlakozás. Ausztriának Németországhoz való csatlakozása értendő.

Magyarország tehát továbbra is baráti viszonyt tart fenn Németországgal, nincsen semmi változás Magyarország és Itália szívélyes viszonyában sem. A külügyminiszter emellett alkalmat talált arra is, hogy a magyar nemzet szíve szerint való módon meleg szavakkal megemlékezzék Lengyelország és Magyarország barátságáról.

A külügyminiszter megnyilatkozása a mai nyugtalan és izgatott viszonyok között üdítően és megnyugtatóan fog hatni a magyar közvéleményre. Senki sem csodálkozhatik rajta, hogy amikor ilyen óriási változás ment végbe közvetlen a határaink mentén, a magyar közvéleményben is mutatkozott bizonyos fokú aggodalom és idegesség. „Rémhírek terjedtek el“ — mondotta mai beszédében a külügyminiszter, akinek kritikájában teljesen igaza van: csak az országnak ártanak az ilyen rémhírek, amelyek idehaza gyöngítik a nemzet ellenálló erejét, a külföldön pedig rontják a magyar nemzet tekintélyét és hitelét. Reméljük, a rémhíreket véglegesen agyonvágja Kánya külügyminiszter következő kijelentése:

— A német kormány nem hagyott fenn kétséget aziránt, hogy Magyarországnak jelenlegi magyar-német határvonalát épp úgy sérthetetlennek tartja, mint Olaszország, Jugoszlávia és Szejc határait.

Jegyezzük meg: nem is képzeltük a dolgot másképpen. A legnagyobb sértés és képtelenség volna annak a föltételezése, hogy a nagy Német-birodalom, ami után a maga legfontosabb nemzeti célját elérte, az így szerzett újabb energiát arra használná fel, hogy hatalmi törekvésekkel forduljon annak a Magyarországnak a területe ellen, amelyik hű szövetségese volt a háborúban, szennvedő társa a rettentő békekötésben és igaz barátja a békekötések óta eltelt időben. Ezt a hitszegést

senki sem teheti fel komolyan Németországról. Ezért a magyar közvéleménynek is erős a reménye, hogy jó szomszédi viszonyban tudunk élni a hatalmas Németbirodalommal.

A világhelyzet megítélésében különben Kánya optimista s a nagyhatalmak között lejátszódott események alapján annak a reménynek adott kifejezést, hogy az évek óta tartó nyílt vagy lappangó veszélyek nemzetközi viszonylatban a múlt évben kulminációs pontjukat érték el és most lassan, ha itt-ott visszaesésekkel és megrázkódtatásokkal is, haladunk a javulás felé.

*

A magyar közvélemény örömmel fogadja ezt a hírt és kétszeres várakozással néz az angol alsóházak a közel jövőben megtartandó ülése elé. Mindenesetre logikusnak és magától értetődőnek kell tartanunk, hogy amikor a Közép-Európából szétáradó háborús veszedelmekről lesz szó, az angol alsóházban hangok hallatszanak el a trianoni igazságtalanság jóvátétele mellett is, hiszen tudjuk, hogy az angol képviselők között igen sokan vannak, akik ma már nagyon alaposan és helyes szemszögből ismerik Közép-Európa helyzetét és azokat a veszedelmeket, amelyeket itt az elhibázott békeszerződések teremtettek.

*

Chamberlain csak a közeljövőben fog az angol alsóház előtt beszélni, Franciaországban azonban máris leszámoltak azzal, hogy London nem hajlandó eddigi nemzetközi kötelezettségeinek a kibővítésére és különösen nem hajlandó arra, hogy kezességet vállaljon Csehszlovákia mai határainak fenntartására. A Le Temps is erre az eredményre jut, hozzátéve azonban „ebből nem szabad azt a következtetést levonni, hogy Anglia közönnyel viseltetik Közép-Európa sorsa iránt és tétlenül nézné a Csehország iránti támadást.” Azt hisszük, az eddig mutatkozó jelekből és kijelentésekből helyes következtetésre jutunk, ha ezt mondjuk, a Chamberlain külpolitikájának éppen az a lényege, hogy Anglia követendő magatartására semmiféle következtetést sem szabad levonni. Azt tehát, hogy Anglia nem nézne valamit tétlenül, éppen úgy nem lehet mondani, mint azt, hogy tétlenül fogja nézni ugyanazt a valamit, Anglia egyszerűen szabadon kívánja hagyni a könyökét, adott helyzetben azt akarja csinálni, ami az ő nemzeti szempontjaiból és a világbéke fenntartása érdekében jónak és alkalmasnak látszik. Éppen ebben különbözik Chamberlain politikája az Edenétől, aki hajlandóbb lett volna arra, hogy szorosabb lekötöttséget vállaljon Franciaország politikája mellett és előre megkösse Anglia kezét bizonyos dolgokban.

Franciaországban most azt is nagyon találgatják, mi lenne Anglia magatartása, ha Franciaország a csehszlovák köztársaság ellen irányuló német támadás esetén szövetségi kötelezettségeihez híven kénytelen volna fegyveres segítséget nyújtani Prágának. „A helyzet kényes pontja itt rejlik” — írja az Intransigent.

Csehszlovákia problémája és a kisebbség sorsa.

Az elmúlt hetekben elkomorodott Európában minden nép arculata; az izgalmas nemzetközi események következtében aggodalom és páni félelem lett úrrá az emberek lelkében. Földrészünk fölött elsuhant a háború véreskező angyala, szárnyával fekete árnyat vetett minden örömré, életkedvre és bátor bizakodásra. Egy pillanatra megállt a szívek dobbanása. Mindenki erre gondolt: hátha most, most itt van a perc, amittől évek óta rettegünk, talán megérkeztünk az újabb világháború küszöbére!

Az utolsó napokban valamennyire enyhült a helyzet. A háború angyala itt kering még a fejünk fölött. De magasabbra emelkedett, szárnya kisebb árnyékot vett a földre, a bizakodóbb lelkek kezdik hinni, hogy a rém mégsem csap le ránk, bátor és okos férfiak az európai nemzetek élén a szörnyű órák mély benyomásával lelkükben azon dolgoznak, hogy tárgyalással, egyezkedéssel, a nemzetközi viszonyok újabb és szerencsésebb elrendezésével csökkentsek egy jövődöbeli háború veszedelmét.

Vajjon sikerre fog-e ez a tiszteletreméltó törekvés vezetni? Az emberiség érdekében reméljük, hogy igen. Ez attól függ, hogy Európa sorsának intézői tanultak-e az elmúlt hetek izalmából és azt, amit tanultak, tudják-e és merik-e alkalmazni a jövődö érdekében. A Közép-Európából újra és újra kisugárzó izgalom oka és magyarázata a következő: Közép-Európa azért egyik legveszedelmesebb viharfészke a világnak, mert tizennyolc esztendővel ezelőtt a párizsi békeszerzők fölrobbantották ennek a területnek a háború előtt bevált egyensúlyi állapotát. Fölosztották Ausztriát, fölosztották az Ausztriával államszövetségben élő Magyarországot, de a régi jól bevált Osztrák Magyar Monarchia helyébe nem tudtak semmit sem alkotni, ami ezen a közös gazdasági érdekű, de kevert nemzetiségű területen rendet, egyensúlyt és tartós nyugalmat tudott volna fenntartani.

Wilson ismeretes pontjai önrendelkezési jogot ígértek Európa népeinek, közöttük a legyőzötteknek, tehát a németeknek, magyaroknak, tótoknak, ruszinoknak is. A párizsi békekonferencián — amint erre jel mutat — a békeszerződéseket megalkotó nagyhatalmak még azt hitték, hogy Közép-Európa térképének újramegrajzolásánál valóban a wilsoni elveket alkalmazzák. A nagyhatalmakat azonban az érdekelt kishatalmak félrevezették, hamis térképekkel és hamis statisztikai adatokkal megtévesztették őket. Ennek a következménye az lett, hogy Magyarországot fölosztották, anélkül, hogy az itt lakó népeket megkérdezték volna és az Osztrák-Magyar Monarchiát, a Közép-Dunavölgyét zavaros össze-visszaságban betöltő népek egybe tartó abroncsát összetörték anélkül, hogy más hasonló erővel pótolták volna.

Itt van a Közép-Dunavölgyéből kisugárzó újabb és újabb izgalom eredendő oka és magyarázata.

Az elmúlt két hét alatt háborús lázban és a háborútól való félelemben éltek Európa népei. Szomorú elégtétellel hivatkozhatunk rá, mi ezt a krízist erőre megjósoltuk. A jósláshoz nem kellett más, csak a párizsi békeszerződések nyomábari támadt lehetetlen és képtelen helyzet alapos ismerete. Az új erőre kapott Németbirodalom most a maga részéről felszámolta és megszüntette azt a helyzetet, amelyet Ausztria önrendelkezési jogának megtagadása és az Anschluss tilalom támasztott a Közép-Dunavölgyében. A nagyhatalmak pedig ebbe a sokáig ellenzett elintézésbe, úgy látszik, előbb-utóbb belenyugodnak. Ha így lesz, az osztrák németiség problémája véglegesen megoldódik. Egy elintézetlen kérdéssel kevesebb lesz a Közép-Dunavölgyében.

Szörnyen végzetes hiba volna azonban, ha a világ népei azt hinnék, hogy Ausztria sorsának eldöntésével helyreállana a tartós egyensúly a Közép-Dunavölgyében. Olyan próféta jogán, akinek a jóslatai egyszer már beváltak, figyelmeztetjük a nagy nyugati országokat, hogy a német erővel kieroszakolt Anschluss csak egyetlenegy problémát intézhet el: az osztrák németiséget. A többi probléma azután is tovább él és tovább veszélyezteti a világ békéjét. Közép-Európa rendje Ausztria nélkül is változatlanul kiegyensúlyozatlan és roszakatag marad, sőt Ausztria csatlakozása után még tarthatatlanabb és még bizonytalanabb lesz, mint eddig volt. Az Anschluss-szal a Dunavölgyében csúfos kudarc érte a saint-germaini területrendezést. Azonban az Anschluss után is megmaradt egy másik területrendezés Közép-Európában. Egy másik, amelyik még veszélyesebb az elsőnél; a trianoni határrajzolás. A trianoni szerződéssel a félrevezetett nagyhatalmak az érdekelt népeket meghallgatásuk nélkül millió számra kényszerítették olyan államkötelekekbe, amelyek nem kellett sem a testüknek, sem a lelküknek. Ezért: Ausztria problémájának teljes elintézése után is megmarad a Közép-Dunavölgyében a végsőig elkeseredett és helyzetük ellen lázongó tótok, rutének és mindekelődött magyarok problémája.

A magyarok problémáját néhány igen egyszerű és igen rövid mondatban tudjuk összefoglalni: a trianoni szerződés a magyar nemzet egyharmadát akarata ellenére arra kényszerítette, hogy ellenséges indulatú kormányok elnyomása alatt idegen államhatalom polgára legyen. Ilyenformán három és félmillió magyar került a csehek, románok, szerbek uralma alá. Ennek a három és félmillió magyarnak tekintélyes része: másfélmillió lélek a trianoni határ mentében lakik, közvetlen összefüggésben a megcsonkított Magyarországnak meghagyott területtel.

Természetes, hogy az az egyensúly, amit a trianoni szerződés ilyenformán megteremtett, ingatag és megbizhatatlan. Az állandó bizonytalanság állapota pedig állandó feszültséget támaszt a Közép-Dunavölgyében.

Az elmondottakból és az egyébként is köztudomású tényekből világosan következik, hogy a

Közép-Dunavölgye számára megteremtett területrendezés Ausztria kikapcsolódása után is revízióra szorul. Csakis egy új, igazságosabb és szerencsésebb területrendezés oszthatja el a mai helyzetből származó, Európa békéjét veszélyeztető feszültségeket. Addig is azonban, amíg erre az idő megérkezik, tehát az átmeneti időre is megengyhülhetett volna a középeurópai feszültség, ha a békeszerződésekben példátlan zsákmányhoz juttatott kis népek embberséges bánásmódban részesítették volna a nekik kiszolgáltatott magyarokat és egyéb idegen fajtájú népeket. Amint köztudomású, az utódállamok erre a kisebbségi szerződések is kötelezték. A kisebbségi szerződések megtartására pedig annál több okuk lett volna, mert amint ezt Wilson elnök megmondotta: „Az új államok csak a kisebbségi szerződések aláírása ellenében kapták meg a már bekebelezett területeket. A kisebbségi szerződések meg nem tartása tehát a területhez való jogot is vitássá teszi.” Nagy sajnálatunkra meg kell állapítanunk, hogy az Osztrák-Magyar Monarchia romjaiból nagyranövelt utódállamoknak a a kisebbségekkel szemben tanúsított magatartása nem enyhítette, hanem fokozta az elhibázott területi rendezésből származó feszültséget s ezzel fokozta Európa békéjének veszedelmét is.

Nem akarunk itt bővebben kiterjeszkedni a Közép-Dunavölgyében lakó, idegen uralom alá kényszerített nemzeti kisebbségek sérelmeire és szenvedéseire. Ezért csak egészen röviden utalunk rá, hogy az utódállamok az első pillanattól kezdve rendszeresen megszegték a kisebbségi szerződések minden egyes rendelkezését, a kisebbségek — közöttük elsősorban a magyarok ellen — kimerítették a hatósági terror, üldözés, gazdasági és kulturális elnyomás minden eszközét. Sőt egész sorozatát hozták az olyan törvényeknek, amelyek nyílt ellentétben voltak a kisebbségi szerződéssel. A Nemzetek Szövetsége pedig, amelynek kötelessége lett volna, hogy a kisebbségek sorsa fölött őrködjék, mindezt szemet hunyva tűrte, sőt az eléje került konkrét panaszok tekintetében is óvakodott bármiféle intézkedéstől.

Igy fajult el teljesen a kisebbségi helyzet a Közép-Dunavölgyében. Mindenki természetesnek tarthatja, hogy a kisebbségek egyre fokozódó elkeseredése és kétségbeesése újabb gyuanyagot halmozott föl a Közép-Dunavölgyében.

És most térjünk vissza a napi időszerűséghez. Beszéljünk ismét Ausztria bekebelezéséről és mindarról, ami ebből következik.

Azt már mondtuk, hogy az osztrák Anschluss végrehajtása nem intézheti el Közép-Európa problémáját. A német problémából is csak az osztrák németiség kérdését intézheti el. Az osztrák németiség száma összesen hat és fél millió volt. Hitler azonban állandóan tíz millió németről beszél, aki a Németbirodalom határa mentén, idegen elnyomás alatt él. Hol keressük a hiányzó három és fél millió németiséget? Mindenki tudja: Csehszlovákiában. Hitler a németbirodalmi gyűlés március 18-án tartott beszédében ezekről a csehországi németekről

mondotta: „Értsék meg, hogy egy nagy nép már érzületénél fogva sem nézheti sokáig tétlenül a saját veréből való sokmilliónyi tömegek elnyomását.“

A világ megérti ezt. Ezért az aggodalom és izgalom Csehszlovákia sorsa miatt. Maga a csehszlovák kormány is szükségét érezte, hogy a szudéta németiség ügyében tárgyalásokat kezdjen úgy a német kisebbségi állampolgárokkal, mint a berlini kormánnyal. Ezeknek a tárgyalásoknak már mutatkozott is némi eredményük. A cseh minisztertanács például március 18-án rendeletet fogadott el, amelynek értelmében az állami állásokba ezentúl 22 százalék német alkalmazottat és tisztviselőt vesznek fel. Angol és francia politikusok többször nyilatkoztak oly irányban, hogy a szudéta németiség ügyében Csehszlovákiának meg kell egyeznie a Németbirodalommal. Flandin volt francia miniszterelnök csak legutóbb is ezt írta a Figaróban: „Hagyni kell Németországot, hogy a csehszlovák németiség kérdését maga rendezze Csehszlovákiával, mint ahogy a danzigi kérdést maga rendezte Lengyelországgal.“

Bizonyosak vagyunk benne: a Németbirodalom kormánya megtalálja az utat, hogy a Csehszlovákiában élő németiség ügyét ilyen vagy olyan módon elintézzé. „Ma már hetvenöt milliónyi német sorakozik az én elhatározásaim mögött és ezeket az elhatározásokat az egész német hadsereg védi“ — mondotta Hitler imént idézett birodalmi gyűlési beszédében. Az olyan ügynek, amely mögött ilyen erők sorakoznak föl, komoly kilátás van a sikerre.

Szeretnők fölfokozni a hangunkat, hogy az eljusson mindenhová és éles kiáltó szóval fölberesse mindenkinek a lelkiismeretét, aki ma Európa ügyeit intézi. És ezt kérdezzük: vajjon az igazság csak akkor igazság, vajjon az erkölcs csak akkor erkölcs, ha egy hetvenötmillió német ereje sorakozik fel mögötte? Vajjon egy tűrő, szenvedő, meggyötört nép csak akkor juthat hozzá az emberi sorshoz, a teljes jogúsághoz, ha egy hatalmas hadsereg sorakozik fel mögötte? A Csehszlovákiában és a többi utódállamban élő magyarság mögött nem áll egy hetvenötmillió nagyhatalom féltékeny ellenőrzése. Csak egy kilencmillió megcsönkített, erőtlen tervszerűen megbénított szerencsétlen nemzet figyeli szorongó részvétellel a sorukat. A kisebbségi sorsba juttatott magyarok érdeke mellett nem sorakozik föl egy féltelmes hadsereg. Csak az erkölcs, csak a jog, csak az igazság áll az ő oldalukra. Azt jelenti ez, hogy elveszett ügyük van Európánál?

Ezt nem tudjuk elhinni és nem tudjuk föl-tételezni. Ezért nem képzelhetjük el, hogy a csehszlovákiai németiség ügyét rendezni lehessen úgy, hogy a többi kisebbséget, köztük a mi magyar véreinket is meghagyják mostani alsóbbrendű, kifosztott állapotukban. Nem tudjuk elképzelni, hogy a csehszlovákiai németek jogokat kapjanak úgy, hogy ugyanakkor ugyanezeket a jogokat a csehszlovákiai magyaroktól megtagadják.

Bornemisza Géza iparügyi miniszter kilencven ipari munkásnak adott át kitüntetését.

Az ünnepség után a miniszter megvendégelte a kitüntetetteket.

Bornemisza Géza iparügyi miniszter hétfőn délben az iparügyi minisztérium nagy tanácsstermében bensőséges ünnepség keretében miniszteri elismerő oklevelet és 100 pengő pénzjutalmat nyújtott át 90 olyan értelmes munkásnak, akik 25 évet meghaladó szolgálatot teljesítettek egy munkaadónál és életüknek 50. esztendejét betöltötték. A kitüntetettek között igen nagy számban voltak vidékiek, akik az alkalomra ingyenes vasúti jegyet kaptak.

Bornemisza Géza miniszter beszéddel üdvözölte a kitüntetetteket.

— Már két és fél évtizede — mondotta, — a kormány a hűséges munkásokat pénzjutalommal és oklevéllel tünteti ki. Ezeket a jutalmakat és okleveleket eddig a kereskedelmi és iparkamarák osztották ki; most ebben az évben megváltoztattam ezt a szokást s a jutalmak és oklevelek átnyújtását magamnak tartottam fenn. Ezt két okból tettem. Először, hogy a kormány elismerését tolmácsoljam a magyar munkásság leghűségesebb tagjainak, másrészt pedig azért, mert a mai változó gazdasági viszonyok között különösképpen szeretném aláhúzni ennek a kitüntetésnek a jelentőségét. Felfogásom ugyanis az, hogy a nemzetnek hűséges, hivatásukat lelkiismeretesen betöltő, odaadó munkásokra van szüksége, nem pedig gazdasági kalandok után futkosókra. (Lelkes éljenzés és taps.) Példát akarunk adni az utánunk következő nemzedéknek arra, hogy milyen becsületes, hűséges munkával lehet a nemzet ügyét szolgálni.

Volt idő, amikor még azt hirdették a magyar munkásoknak, hogy érdekeik védelmére osztályharcot kell indítaniok. Nekünk az a felfogásunk, és a munkaadónak egyaránt érdeke a termelés zavartalan fenntartása és nyugodt biztosítása, mert csak nyugodt termelés mellett marad fenn a vállalkozási kedv és lehet végrehajtani mindazokat a szociálpolitikai reformokat, amelyek biztosítják majd, hogy ebben az országban minden becsületes munkásnak megélhetése és a munkának meglesz az elismerése.

A nagy éljenzéssel és tapssal fogadott beszéd után Bornemisza Géza miniszter egyenként kiosztotta a 90 kitüntetettnek a miniszteri elismerő oklevelet és a pénzjutalmat.

Az ünnepség után Bornemisza Géza miniszter a Spolarich Zöldfa-vendéglőben ebéden látta vendégül a kitüntetetteket. Az ebéden is megjelent a kereskedelem- és közlekedésügyi, valamint iparügyi minisztérium több vezető tisztviselője. Az első feleköszöntőt vitéz Petneházy Antal iparügyi minisztériumi államtitkár mondotta a kormányzóra, majd az Árkay Ferenc dr. minisztériumi osztályfőnök és Magasházy Béla osztálytanácsos a kitüntetett alkalmazottakat és munkásokat üdvözölte, akiknek nevében Koller Ottó (Győr), Hornung János (Debré-
cen), Miskei József (Ujpest), Huszár János (Salgótarján) és Petrik József (Vecsés) mondott köszönetet.

Az én programom Krisztus programja.

Szabados László protestáns börtönlelkész bekészöntő beszéde Szegeden 1938. évi március hó 13-án a Lukács ev. 4,18—19. versei alapján:

„Az Úrnak Lelke van énrajtam, mivelhogy felkent engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdessem, elküldött, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsam, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek és a vakok szeméinek megnyílását,... hogy hirdessem az Úrnak kedves esztendejét.”

Testvéreim! Egy heti közöttetek való forgó-lódásom közben sokszor éreztem reám-sugárzó kérdéseket a szemetekben: ki vagy, mit hoztál, mit akarsz? Most szeretnék ezekre a néma kérdésekre feleletet adni. Szolga vagyok, Isten szolgálója; hírt hoztam, Isten ítélő és kegyelmező üzenetét; nem akarok, nem is akarhatok, sem többet, sem kevesebbet, mint amit Isten akart az én méltatlan életemmel, mikor arra méltóztatott, hogy közéték küldött. Az én programom nem új: Krisztus programja! Épen ezért azt az igét magyarázom, amelyet Ő nyilvános működése kezdetén olvasott fel a templomban Ézsaiás könyvéből s amelyet az Ő programbeszédének tarthatunk.

I.

Jézust azért kente fel az Úr, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdesse. Ha valahol, itt nem kell nekem arról beszélnem, hogy mi a szegénység és milyen irtózatos hatalmú eszköz a nyomorúság a sátán kezében. Szinte hallom már felém zúgni az ezernyi mentegetőzést: a szegénység volt az oka a bűnömnek azért tettem, mert javítani akartam a magam és az enyéim sorsán; azért képviseltem egy másik világrend eszméjét, mert azt hittem, hogy ezzel javítani lehet az emberiség sorsán. Sokan közületek már megérezhették, hogy hiába való reménység volt ez. Csak rontunk a magunk, szeretteink és az emberiség sorsán, ha azt hisszük, hogy bűn és vér árán jutunk a boldogsághoz és hogy emberi okoskodással földi paradicsomot teremthetünk. Míg Isten országa el-nem jő, nyomorúság és szegénység lesz ezen a földön. Jézus is azt mondta: „Szegények mindig lesznek veletek...,” de ez nem azt jelentette, hogy Ő nem törődött a testi szükséggel. Mikor az őt hallgató négyezer megéhezett, szánakozott a sokaságon és csodát tett, hogy megelégtse azt. Szívében hordta a nyomorúság feletti fájdalmat, amelyet a maga és tanítványai életéből jól ismert. De egy pillanatig sem akarta az anyagért kirobbanó forradalmat, mely szörnyű viharával egy-kettőnek talán hasznót, de a többinek még nagyobb fájdalmat és nyomorúságot hoz. Ő a lélek forradalmára volt! Első predikációja így kezdődött: Térjete meg! Azaz változzék meg az egész lelketek. Ami szomorúság, változzék örömmre. Ami zúgolódás, legyen könyörgéssé. Ami reménytelenség, alakuljon át bizakodássá. Ami aggodalom, legyen Isten gondviselésébe vetett hit. Ami Istentől elvezető út, forduljon Felé. Nem a társadalmi rendet jött felforgatni, hanem az egyes emberi lelkeket

megváltoztatni. Bizonyos, hogy a testileg szegények nagyon szerették és seregestől, étlen-szomjan követték, mégis Ő a lélekben szegényeknek ígerte a mennyek országát: Azoknak, akik érzik nélküle-valóságukat és sóvárognak Isten után. Ezekhez jött az evangéliumot hirdetni.

Mi az evangélium? Jó hír, örömhír, amelyet a karácsonyi pásztoroknak hirdetett az angyal: Ne féljetek ime nagy örömet hirdetek néktek, megszületett a Megtartó, aki az Úr Krisztus. Az az örömhír, hogy az Isten úgy szerette a világot, hogy adta az Ő egyszülött fiát, hogy szegénnyé legyen érettünk. Jászol volt a bölcsője, tüzelője állatok lehelle. Ebben az állapotban nyílt ki fagyos télben az öröm virága, amely fölött a bellehemi csillag fényében mosolygott Isten a világra. Megérkezett a legszegényebbek legszegényebbike, akinél a rókák gazdagabbak, mert barlangjuk van, a madarak, mert fészükük van, de az Ember Fiának nincs hová fejét lehajtani. Ebben a szegénységben lett Ő a mi sorsunk osztályosa. hogy megmutassa miként kell győzni az éhségben is a kísértő felett. Örömet hoz ma is a legnagyobb, a szent és tiszta Szegény a mi életünk szegénységébe, valahányszor örvendező emberszivek képében hozzánk hajlik.

Én is ennek az örömnak a követségében járok köztetek. Ha arcomra néztek, amely még fiatal s gyakran mosolygó (szeretném, ha mindig az lehetne), ne gondoljátok, hogy nem tudom, mi a szegénység. Szegény kis falu szegényes lelkész-lakásában ringott a bölcsőm. Ma is rab magyar föld ez! Korai árvaságom fekete kenyérét ettem, de mindig megsegített az Úr és ezért hálából itt-hon és külföldön a legnyomorultabb emberek közt kerestem a segítség lehetőségét s megbizonyosodtam, hogy az egyetlen lehetőség: ha én és a világ komolyan veszi az Evangéliumot. Ezért tudom és fogom megérteni a ti és tiétek szegénységét s amennyire Isten megsegíti az én szolgálatomat, keresek anyagi segítséget is az új élet kezdéshez, de én kicsi gyarló ember létemre nem tudok csodát tenni, mint Ő. Szeretném azonban, ha anyagi segítségnél nagyobb csoda történne a lelketekben: Igehirdetésem nyomán a lélek segítségével szívetek Krisztus bölcsője lenne! Az én küldetésem is az, hogy ezt az evangéliumot hirdessem: Krisztus megszületett, meghalt és feltámadott számokra is Testvér.

II.

Krisztus azért küldetett, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsa. Vajjon van-e emberi élet, amelynek ne lenne szüksége a gyógyításra? Mindnyáján hordunk szörnyű sebeket a szívünkön. Ha valaki feltalálná azt a csodálatos hőszugárzást, amely a szívek táblájára irt titkos írást elővarázsolja, vagy ha minden ember szívét a homlokán hordaná, mennyi fájdalmas történet, a kínok milyen hősieposza kerülne napvilágra, mely a mosolyok mögött megkeseríti az életünket? És hogy megkönnyebbülne az életünk, ha lenne valaki, aki nem kezeli rosszindulattal szívünk véres titkait,

hanem akinek elmondhatnánk mindent s aki bekötné és meggyógyítaná sebeinket. Jézus azért jött, hogy ilyen barát legyen, mert Ő a fájdalmak embere volt, a kereszten a mi sebeinket hordozta s mi az Ő sebeivel gyógyulunk meg. De csak az őszinte, töredelmes bűnbánó szívek. Gennyest bet nem lehet úgy gyógyítani, hogy erőszakkal behégesztjük. Fel kell tépni azt újra és újra, hogy könnyezzen a fájdalomban az egész életünk, ki kell ömölni belőle mindannak, ami eddig megfertőzte, hogy Krisztus meggyógyíthassa. Ő csak a töredelmes szíveket akarja és tudja meggyógyítani, és Őt nem lehet félrevezetni hazug bánattal, mint az embereket, mert a szívek mélyére lát. Ha én is magános percek során hozzáhajlok megterhelt szívetekhez, amelyet meg akarok érteni, mert szeretem mindnyájatokat, egy kérésem van: ne csaljátok meg a hitemet, amely bízok szavatokban. Egy hűséges barát csatlakozik hozzátok göröngyös utatokon, ne taszítsátok el magatoktól, hiszen el akarok vezetni ahhoz a másik, nagy Útitárshoz, aki az Emmaus felé menő szomorú két tanítványt megvigasztalta s aki a ti szíveteket is meg fogja gyógyítani. Próbáljátok meg, hogy Vele mennyivel szebb, tisztább és könnyebb az út, mint véres és fájó szívvel róni azt.

III.

Jézus azért küldetett, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessen. Van e fogoly, aki ne várná, hogy egyszer megnyiljék előtte ennek a háznak a kapuja? De mi lesz azután? Vajjon szabad leszel-e? Mert ha újra kezdődik a régi élet, a sátán börtönének foglya maradsz, amely rabság szörnyűbb a bezárt falaknál és lelakatolt ajtóknál, még ha a korlátlan szabadság képében áll is elének. Csak akkor vesszük észre ezt a rabságot, mikor a meredély szélére értünk, mikor nincs visszafelé út, csak zuhanni mélyen a feltárukt bűnmocsárba. Csak akkor vesszük észre ezt, mikor a hazugságok lápvirágai félrehajolnak és a sötét vízben meglátjuk szomorú tükörképünket. Ilyenkor érezzük, hogy minden késő, pedig úgy szeretnénk elsimitani a hűn rút ráncait, lemosni undok csókok nyomát, hogy ne lássa a világ, de szeretnénk magunk számára is mindent feledni: szabadulni! És jön a tehetetlenség érzése, az emberek rosszindulata, a nyomorúság. Úgy járunk mint az az ember, aki hínárba került, minél inkább akar szabadulni, annál jobban belebonyolódik. Ilyenkor jön az áldott pillanat, hogy hasztalan kinlódásom segítségért kiált. Ha kiált, egy átszeggett kéz nyúl felé, egy hang zendül meg: Tudom, hogy fojtogat az ár, de fogd meg a kezem erősen, hogy kiemelhesselek, hiszen én meggyőztem a világot. Ehhez azonban feltétlenül szükséges, hogy eddig vak szemeid lásanak: ki vagy és mivé kell lenned!

IV.

Jézus azért jött, hogy hirdesse a vakok szemének megnyílását és az Úrnak kedves esztendjét. A sátán megvakít minket. Elhíteti velünk, hogy jól van úgy, ahogy van, nem is lehet másként. A sötétség természetes, mert maga az élet a sötétség.

És elém áll és eléd áll Jézus, hogy egészen udvariatlanul megmondja: Nyilatkozzék meg a szemed és lásd meg, hogy ki vagy: Ádám, aki megszegte a parancsolatot; Kain, aki megölte testvérét; Jákob, aki becsapta az apját; tékozló fiú, aki elprédálta bűnös vágyak mámorában az örökségét; Júdás, aki jobban szerette a pénzt, mint a Mesterét! De Ő még többet is mond, mikor nagyon szégyeled magad, mikor menekülnél, mikor úgy érzed késő a vezeklés, mikor magad fölött akarsz ítéletet mondani. Akkor azt mondja láss, láss meg engem, amint a keresztfán meghaltam érted, de láss meg, amint dicsőségesen kilépek a sírból. Lásd meg, hogy ó emberből lehet új ember. Te is ilyen lehetsz, mint én, mert Isten téged is ilyennek álmódott a teremtés hajnalán: áldott, tiszta, szent és jó gyermekének. Ne törődj azzal, mit mond a világ, emeld fel a fejed és lásd meg, hogy Isten megkegyelmezett.

Az Úr kedves esztendjének a minden ötvenedik évet nevezték, mikor az adósságokat elengedték és az összes börtönajtók megnyitak. Jézus is ennek a kegyelemnek a hirdetője volt és én is ezt szeretném hirdetni néktek. Megtehetem, hiszen én is bűnös ember vagyok, aki Isten ítélete alatt állok De reménykedve emelem fel bűnbánó szememet, mert a vádlóm, a védóm, a bírám, mindenem: Krisztus. Ezért a kegyelemért hálából nem mentegetőzőm, hanem alázatos szívvel várom, hogy Ő mit akar velem, mit mond nekem és azt maradék nélkül tovább adom nektek. Húr vagyok, amelyen Isten lelke megzendíti az öröm énekét szegény szíveteknek; eszköz vagyok, melyet töredelmes szívetek gyógyítására felhasznál az Úr; futár vagyok, aki hozom Isten kegyelmi üzenetét.

Egyszóval tiétek vagytok itt és a tiétek vagytok, mert ti is, én is Istenéi vagyunk: testvérek a Krisztusban. Pásztor és nyáj azért egyek, mert közös a gazdánk: Isten, közös a főpásztorunk: Krisztus. Ma add a kezéd testvér, keressük Őt együtt és induljunk el az Ő hívására! Amen.

A három S. országa.

Százötven éve vonult be az európai civilizáció Ausztráliába.

Az ausztráliai Sydney, az ötödik földrész miliós világvárosa most ünnepli megalapításának százötvenedik évfordulóját. 1788 január 26-án történt az első európai letelepülés azon a helyen, ahol ma Ausztrália legnagyobb városa áll; tulajdonképpen azon a napon vonult be végleg maga Ausztrália az emberiség történelmébe és a világföldrajzba. Az évfordulót nagy fényvel ünneplik meg Ausztráliában, ahová Angliából, az anyaországból is igen sok előkelőség hajózott el.

A legújabb világresz, amellyel alig törődtek, mert a világ legvégén feküdt, a világpolitikai eseményeknek köszönhetette, hogy a felfedező utazók után mások is észrevehettek. Anglia régebben a bűnözőit Észak-Amerikába száműzte, ott voltak félelmetes fegyencetelepei. A tizenharmadik század vége felé azonban Anglia elvesztette északamerikai

birtokait és új helyet kellett keresnie számkivetett gonosztevői számára. A világutazó Cook volt az, aki Ausztráliát feltárta. Az ő jelentései alapján jutottak arra a következtetésre, hogy ez az új világrész elég messze is van és elég helyet is nyújt arra, hogy ott telepítsék le a deportálásra ítélt, kiközösített embereket.

Nagyon keveset tudtak még akkor erről a földrészről. Elhatározták, hogy ott lesz az új büntetőtelep és az elhatározást rövidesen tett követte. Az első viszontagságos évtizedben, amikor még emberfeletti harcot kellett vívni az ottani természetlen sivatagokkal, nagyon találóan „a három S. földjének” (sand, sin, sweat=homok, bűn, verejték) nevezték az angolok Ausztráliát.

Az első nagyszabású expedíciót, amely Ausztráliába indult, gondos körültekintéssel szervezték meg. Tizenegy vitorlás vágott neki a nagy útnak Philipp Arthur kapitány főparancsnoksága alatt. Hat hajón helyezték el a fegyenceket, akik között 586 férfi és 192 nő volt, azonkívül 13 gyermek is: az elszállásra elítéltek gyermekei. A többi öt hajót megrakták élelmiszerekkel, építőanyagokkal, különféle felszerelési és szükségleti tárgyakkal, fegyverekkel. Úgy számítottak, hogy ezek a készletek két esztendőre legyenek elegendők, mert tudták, hogy a lakatlan, pusztaság földön legalább egy-két hajófordulásnyi időre el kell látniok magukat a megfelelő készletekkel. A kis flotta 1787 május 13-án indult el Angliából. Az út tele volt kalandokkal. Az időjárás sok kellemetlenséget okozott, voltak betegségek és halálozások is, de a hivatalos feljegyzések szerint csupán olyanok haltak meg, akik már egészen öregek voltak, vagy a korábbi fogságban elgyengültek. Már az első hetekben zundulás is támadt. A kísértő őrség erre a veszedelemre volt a legjobban felkészülve, kíméletlen erélyvel lépett fel és bár a személyzet egy részét lefoglalták hajózási teendőik, a lázadást könnyűszerrel, rövid idő alatt teljesen elfojtották.

Teneriffán át a Jöreményfok felé haladtak a hajók, onnan pedig keletnek fordultak. 1788 január 3-án tűntek fel a láthatáron Új-Délwales partjai. Éppen akkor erős viharok dühöngtek, a tengerjárás igen vad volt és több mint két hétig tartott még, mire január 18-án a Botany-öbölben kikötöttek. A partraszállás után nyomban szemügyre vették az egész környéket, hogy letelepedésre alkalmas helyet keressenek. Az öbölről már tudtak egyet-mást Cook leírásából. A közvetlen környezetet nem találták megfelelőnek a végleges letelepedésre. Néhány hajó tovább indult észak felé. A Cook jelentésekben ugyancsak szereplő Port-Jackson öblei közül megkeresték a legalkalmasabbat, ahol a védett helyen csendes volt a víz és a hajók szorosan a part mellett tudtak kikötni. Ott tudták aránylag legkisebb költséggel és fáradtsággal a kikötői berendezéseket is megépíteni, amelyek lehetővé tették az akadálytalan ki- és berakodást. Az expedíció vezetője elhatározta, hogy ez a pont lesz a birtokbavett új terület központja és odarendelte azokat a hajókat is, amelyeknek emberei a közeli partvidéken még folytatták a felderítő

munkát. Az öblöt Sydney-öbölnek nevezték el és 1788 január 26-án a parton egy póznára felvonták az angol lobogót. Ez a nevezetes nap lett Sydneynek a születésnapja.

Sydney megalapításával az úttörők nehéz vállalkozásának egyelőre csak az első szakasza ért véget. Túl voltak a nehéz tengeri úton, de ezután kezdődtek a berendezkedés, az ismeretlen terephez, éghajlati és egyéb életviszonyokhoz való alkalmazkodás megpróbáltatásai.

Amint megvetették lábukat az idegen földön, megindult a létfenntartási kemény munkája. A közigazgatási feladatokat mintaszerűen oldották meg. Február 8-án hirdették ki a törvényes rendelkezéseket, megalakították a helyi kormányt. Philipp Arthur, az expedíció vezetője lett Új-Délwales kormányzója és főparancsnoka. Az összes jelenlévőkkel ismertették a szigorú, de indokolt és emberséges utasításokat, amelyek a kis társadalmi egység rendjét biztosították.

Lassan-lassan kialakult a település külső képe is. A kormányzó számára kicsiny, de tetszetős ház épült az anyaországból hozott anyagokból. A falu, amely sátrakból és kezdetleges kunyhókból sorakozott együvé, tervszerűen fejlődött ki. Nyilegyenes, kétszáz láb széles főutcákat jelöltek ki és templomot emeltek. Az egészségügyi viszonyok kezdetben nem voltak rózsásak. Különösen a táplálkozás okozott bonyodalmakat: vérhas és skorbut voltak az első nagyobb számban fellépő betegségek. Több kórházasátrat rendeztek be és az elkülönített betegek gondos ápolásban részesültek. Hamarosan rendes mederbe terelődött az élet és már úgy ment minden, mint a karikacsapás. A kisvárosban időjárási megfigyelőintézetet is berendeztek. A földművelésnek nagy buzgalommal feködtek neki. Braziliából hozták a gyümölcsfákat és gazdasági növényeket, amelyek szép fejlődésnek indultak és bő termést hoztak. A kezdetleges lakásoktól eltekintve az életszínvonal fellendült és a kis csoport, amelynek soraiban a kezdeti fegyelm lassan-lassan önkéntes összetartásá alakult, az egymásrautaltság kényszerítő hatása alatt, már elviselhető kultúrelételel.

Nem sok idő múlva megindult a terjeszkedés. A közelben lévő Norfolk-szigeten fióktelepet alapítottak, majd Sydney közelében még egy város nőtt ki a földből: Paramatta. Az évek során azok a fegyencek, akik büntetésüket kitöltötték, nem is akartak már elszakadni második hazájuktól. Földet kaptak, végleg berendezkedtek és gyarmatosok lettek. Közben újabb fegyencszállítmányok érkeztek, új munkaerők kapcsolódtak be a tervszerű településbe. Két évvel az első csoport megérkezése után már négyezer ember lakott Sydneyben és környékén.

A kiszabadult fegyenceken kívül más, polgári települők is érkeztek rövidesen. Hire ment, hogy az új világrészben erős elhatározással, elszánt munkaerővel boldogulni lehet. Különösen kiszolgált katonák kaptak kedvet az új élethez. Sydney rendes, európai értelemben vett várossá kerekedett, kaszárnyákkal, színházzal, templomokkal és kisebb üzletek után nagy áruházak nyíltak.

Évtizedeken át sokezer fegyencet szállítottak még Új-Délwalesbe. Ezek a tömegek vetették meg az ottani polgárisodás alapját. Hosszú ideig tartott ez a folyamat, az igazi fellendülés azonban akkor kezdődött, amikor ez a gyarmat. 1851-ben megszünt fegyenctelep lenni.

Százötven esztendeje áll mai helyén Sydney, az egykori büntetőtelep. Ma a világ legnagyobb városai között szerepel egymilliókétszázézer lakosával.

Hasznos tudnivalók.

Gyümölcsös telepítése lapályos, vizenyős területen. Vizenyős, lapályos területeken rendes, magastörzsű gyümölcsfákat telepíteni nem érdemes, mert amint a gyökerek leérkeznek a talajvízes rétegbe, a fa koronájának teteje tönkremegy és a fa termését is le szokta dobni. Az ilyen lapályos, vizenyős területeken egyetlen mód, amellyel hasznahajtó gyümölcsstermesztést bírunk elérni, a bakhátas művelés törpe gyümölcsfákkal. A bakhát készítés munkája a következő, 150centiméter széles felületű és 80 cm magas bakhátakat hányunk össze, az árkok oldalára paradicsomot, paprikát, uborkát ültethetünk, az árkok fenekére bőséges trágyázás mellett a káposzta és salátafélék adnak bőséges jó termést. A 150 centiméter széles bakhátföldeken a közepre, két és félméter távolságra egymástól törpe gyümölcsfákat ültetünk. Lehet alma, körte, szilva, birsalma és őszibarack. Ezek a törpefák nem nőnek magasabbra egy és fél, kétféternél, tehát a művelésük és rovarkárok elleni védelem sokkal könnyebb, mint a magastörzsű fáknál. A törpe fák termése majdnem mindentől különlegességszámba megy, olyan gyönyörű fajgyümölcsöket terem, de a szélviharok nem rongálják meg az értékes termést. Egyetlen hátrányuk, hogy a magastörzsű gyümölcsfák termőidejének, ami 40—60 év szokott lenni, majdnem negyedrészre, mivel a törpe fa 8—12 év alatt kitermi magát és kipusztul. Azonban a magastörzsű fa sohasem ad annyi örömet, annyi gyönyörűséget, sem jövedelmet, mint a könnyen művelhető és kézzel ápolható, védelmezhető különlegesen szép termésű törpe gyümölcsfák. Az ültetésnél a facséméték gödrét a bakhátakon nem kell túlságos mélyre ásni, mert hiszen a törpe fák gyökere nem hatol nagyon mélyre, ami valóban szükséges is, mert különben a talajvizet, ha elérné, ez kipusztítaná kedves gyümölcsfáinkat. A lapályos, vizenyős terület tehát ilyen vegyes beosztással bőséges jövedelmet szolgáltat, mivel az árokfenéken a káposzta- és salátafélék átrágyázva, szép termést adnak állandóan, a bakhátak lejtős oldalán uborka, paprika, paradicsom a legpompásabb elhelyezésbe kerül. A törpe gyümölcsfák sok-sok örömet szereznek az ápolójuknak s emellett a termés is nagyon értékes szokott lenni, úgyhogy a gyümölcs piacok legdrágább korai csemegéit általában a törpe gyümölcsfák szolgáltatják mindenfelé.

Én nem vagyok olyan.

Én nem vagyok olyan, mint a többi,
Duhaj, mulató, gögös, nagy legény...

Én nem tudom a multat feledni.

Csonka hazámmal együtt vérzek én.

Magam virrasztok az éjszakában,

A magyar fájdalom szívemig ér,

Messze valahol bús Erdélyországban,

Oláh korbáctól kicsordul a vér,

Fáj-e ez néktek ti magyar testvérek?

Fáj-e még Erdély s az oláh kereszt?

S ha kürtök hangja új harcra hívna,

Lesz-e, ki vélem szent csatába kezd?

Vagy talán megnyugodtatok régen

S az oláh bockor rabolhat, ölhet?

Ti nem könnyeztek a csonka térképen?

Odadnátok a drága Anyaföldet?

... Én nem vagyok olyan, minek látszom:

Mosolygós képű, ártatlan, szerény...

Én a szent feltámadást hiszem, várom

S él még a remény szívem rejtekén.

i. D. 1204.

Keresztrejtvény.

1	2		3		4	5
6		■ ■		■ ■	7	
		■ ■		■ ■		
8			■ ■	9		
			■ ■			
	■ ■	■ ■	10	■ ■	■ ■	
	■ ■	■ ■		■ ■	■ ■	
11	12	13		14	15	
			■ ■	17		
			■ ■			
18						

Vízszintes sorok:

1. Csecsemők süteménye.
6. Juttat.
7. Fa része.
8. Reggel fele.
9. Fekvőhely.
11. Szűk, külvárosi utca.
16. Kamra közepe.
17. Italt fogyaszt.
18. Henceg, lódit.

Függőleges sorok:

1. Kettesben.
2. Nem oda.
3. Ásvány.
4. Bő.
5. Elméjéről.
10. Köszönés.
12. Fohász.
13. Kéreg mássalhangzó.
14. Számnév.
15. Védő.

Felelős szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE,

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.